

Міжнародний досвід регулювання діяльності дошкільних навчальних закладів

**Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-
дослідницьким центром**

Підходи до регулювання діяльності дошкільних навчальних закладів дещо різняться в залежності від країни, але спільною ознакою є те, що регулювання здійснюються на рівні штатів, територій, провінцій. Також органи штатів, провінцій, територій відповідають за видачу ліцензій, сертифікатів, дозволів на проведення діяльності в сфері надання послуг по догляду за дитиною. Класифікація дошкільних навчальних закладів досить різноманітна, але можна виділити такі типи закладів: **центри по догляду за дитиною та сімейні будинки по догляду за дитиною**. За формою власності – **приватні** (більшість) та **державні заклади**. Вартість послуг по догляду за дитиною є досить висока, але уряди країн надають фінансову підтримку батькам по догляду за дитиною, наприклад, у США розроблена досить велика кількість програм підтримки малозабезпечених сімей.

США

У США основні положення та завдання дошкільної освіти окреслюються федеральним урядом, а кожен штат несе відповідальність та звітує перед урядом з питань реалізації постанов. Кожен штат має свої освітні стандарти, а кожен заклад працює за своєю програмою. Програми бувають як довгострокові так і короткострокові.

Інформацію стосовно послуг догляду за дитиною для батьків та надавачів/постачальників послуг надає центр **Child Care Aware®¹** та програма **Child Care Aware® of America²**, що є проектом **Офісу по догляду за дитиною** (Office of Child Care (OCC))³. Офіс функціонує при **Адміністрації у справах Дітей та Сімей** (Administration for Children and Families (ACF))⁴ в **Департаменті Охорони Здоров'я та Соціальних Послуг США** (the U.S. Department of Health and Human Services (DHHS))⁵.

Регулювання послуг по догляду за дітьми в кожному штаті різні, але найчастіше ці правила охоплюють такі питання, як **вимоги до освіти та кваліфікації вихователя, перевірка особистих даних надавача послуг, персонал і волонтери, якісний нагляд за дітьми та співвідношення між кількістю дітей на одного вихователя**.

Типи догляду за дитиною. Послуги по догляду за дитиною можуть надаватися в спеціальних центрах та у власному будинку вихователя чи в будинку батьків дитини, в залежності від цього розрізняють:

1) **Сімейні будинки по догляду за дитиною** (family child care homes), послуги надаються для невеликої кількості дітей в житловому будинку. В залежності від регулювань штату послуги **можуть або не можуть** надаватися у власному будинку вихователя. Постачальники послуг **можуть або не можуть** бути зобов'язані

¹ Child Care Aware® [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org>.

² Child Care Aware® of America [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.usa.childcareaware.org>.

³ Office of Child Care [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.acf.hhs.gov/OCC> .

⁴ Administration for Children & Families [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.acf.hhs.gov>.

⁵ HHS.gov U.S. Department of Health & Human Services [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.hhs.gov>.

дотримуватися мінімальних вимог до охорони здоров'я і безпеки в залежності від штату, округу або міста, де надаються послуги по догляду. В більшості випадків це залежить від кількості дітей. **Регульовані сімейні будинки в залежності від штату можуть називатися ліцензованими, зареєстрованими, сертифікованими.**

В залежності від місцевості та регулювань штату цей тип послуг має різні назви, наприклад **ліцензований дім по догляду за дитиною** (Licensed Child Care Home), **ліцензована група сімейних будинків по догляду за дитиною** (Licensed Group Family Child Care Home), **догляд родини, друзів та сусідів** (family, friend and neighbor care (FFN)). В залежності від максимальної кількості дітей, які доглядаються, цей тип можна класифікувати як **великі або малі сімейні будинки.**

Місцеві агентства **Можливості та Напрямки Догляду за Дітьми** (Child Care Resource and Referral (CCR&R)) визначають, чи повинен регулюватися постачальник послуг, і якщо так, то які вимоги повинні бути дотримані. Регулювання **не гарантують** якість надання послуг по догляду за дітьми. Регулювання встановлюють **мінімальні стандарти охорони здоров'я і безпеки** та гарантують регулярну перевірку на відповідність правилам.

2) Центри по догляду за дітьми (child care centers). Заклади, які надають послуги догляду великій кількості дітей, що поділені на групи за віком. Закладом керує **директор**. Центри по догляду за дітьми можуть бути **прибутковими та неприбутковими**. **Неприбуткові центри** функціонують при **церквах, державних школах чи державних установах.**

В усіх штатах центри по догляду за дітьми **повинні отримати ліцензію**, але не всі програми, що реалізуються на базі центрів, повинні бути ліцензовані. Це залежить від вимог штату. Деякі приклади програм на базі центрів, що не ліцензуються:

- програми раннього дитинства, що провадяться в школах;
- програми дошкільного віку та післяшкільні програми;
- літні табори;
- релігійні програми, в тому числі програми Parent's Day Out;
- програми неповного дня, включаючи деякі дитячі сади, дошкільні

установи.

Місцеві агентства **Можливості та Напрямки догляду за дітьми** (Child Care Resource and Referral (CCR&R)) визначають, чи повинен регулюватися постачальник послуг, і якщо так, то які вимоги повинні бути дотримані.

3) Догляд за дитиною у власному будинку батьків, тобто няня приходить доглянути за дитиною на визначений час або цілодобово. Цей тип догляду за дитиною **не регулюється штатом.**

Програми по догляду за дітьми:

а) Програми Early Head Start/Head Start. Програми **Head Start** безкоштовні, фінансуються державою. Програми створені з метою сприяння дошкільної підготовки дітей віком до 5 років з малозабезпечених сімей, включаючи освіту, охорону здоров'я, соціальні послуги. Ці програми реалізуються **місцевими неприбутковими установами**. Програми **Head Start** також орієнтовані на дітей з особливими потребами. Програми **Head Start** ліцензуються штатом, в якому програма реалізується.

Програма **Early Head Start** орієнтована на вагітних жінок та сімей з дітьми до 3 років. Програма надає різноманітні послуги підтримки.

b) Програми дошкільної підготовки (preschool programs) для дітей віком від **3 до 5 років**. Програми неповного дня, що реалізуються протягом навчального року. Багато штатів пропонують безкоштовні чи низької вартості програми. Дошкільні програми пропонують установи, такі як школи, церкви, некомерційні установи та центри догляду за дітьми. Дошкільні програми в залежності від законодавства штату **регулюються або не регулюються**.

c) Догляд за дитиною шкільного віку (school-age child care), цей тип догляду можуть надавати **сімейні будинки по догляду за дитиною, центри по догляду за дитиною, церкви, школи**. Ці програми в залежності від штату **регулюються або не регулюються**.

d) Вихідні та літні програми догляду за дітьми, забезпечують різні види активності дітей. Найчастіше програми орієнтовані на дітей шкільного віку. Програми реалізуються місцевими базами відпочинку, громадськими організаціями, дитячими центрами. В залежності від штату програми **можуть або не можуть** бути ліцензовані, зареєстровані, сертифіковані.

e) Family, friend and neighbor догляд (FFN), програми **не регулюються**, послуга надається членом родини, другом, сусідом в будинку, особи що надає послуги чи будинку батьків дитини. Ці програми, як правило, на законних підставах звільняються від регулювання і не зобов'язані відповідати стандартам здоров'я, безпеки і освіти, у випадку, якщо батьки не отримують державні субсидії по догляду за дитиною.

Створення приватних дошкільних навчальних закладів. Типи бізнесу по догляду за дитиною.⁶ В залежності від кількості дітей, що планується обслуговувати, місця надання послуг, рівня незалежності та годин роботи, потрібно обрати:

- один з типів бізнесу по догляду за дітьми: **центр по догляду за дітьми або сімейний будинок по догляду за дітьми**. В деяких штатах **отримання ліцензії** для створення сімейного будинку по догляду за дітьми не є обов'язковим;

- **програму**, за якою будуть надаватися послуги, в залежності від віку дітей, тривалості надання послуг, періоду надання послуг, та особливих потреб дітей. В залежності від штату вимагається ліцензія на програму;

- **організаційно-правову форму**: одноосібне володіння, інкорпорація, партнерство, звільнення від оподаткування.

Юридичну консультацію з питань створення бізнесу надає **Адміністрація з питань Малого Бізнесу (U.S. Small Business Administration)**.⁷

Місцеві агентства **Можливості та Напрямки Догляду за Дітьми (Child Care Resource and Referral (CCR&R))**⁸ надають підтримку в заснуванні бізнесу по догляду за

⁶ Types of Child Care Businesses [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org/providers/opening-a-new-child-care-program/types-of-child-care-businesses/>.

⁷ U.S. Small Business Administration [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.sba.gov>.

⁸ Child Care Resource and Referral [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org/about/child-care-resource-referral/>.

дитиною, отриманні ліцензії та проводять навчання з метою відповідності вимогам штату.

Кваліфікаційні вимоги до вихователів.⁹ У більшості штатів є мінімальні кваліфікаційні вимоги, яким повинна відповідати особа, що надає послуги догляду за дитиною. **Мінімальні кваліфікаційні вимоги** варіюються в залежності від штату, та включають в себе:

- мінімальний вік – 18 років;
- рівень освіти – диплом вищої школи (high school diploma) або еквівалент;
- первинне і безперервне навчання.

Рада Професійного Визнання (the Council for Professional Recognition)¹⁰ видає посвідчення (The Child Development Associate (CDA)) особам, що працюють з дітьми.

Отримання ліцензій.¹¹ Є два види ліцензій по догляду за дітьми: **ліцензовані центри по догляду за дітьми і ліцензовані сімейні будинки по догляду за дітьми.** Ліцензовані програми по догляду за дітьми відповідають **мінімальним** стандартам охорони здоров'я та безпеки. Ці стандарти включають в себе: здорові та безпечні процедури (наприклад безпечні методи дитячого сну), співвідношення вчитель/дитина, миття рук, плани аварійної готовності, засоби очищення та дезінфекції. Персонал ліцензійних програм буде змушений пройти певні перевірки особистих даних. Персонал також повинен пройти навчання з питань охорони здоров'я та безпеки та інших сфер, пов'язаних з доглядом за дітьми. Ліцензію на програму видає **Офіс з ліцензування**¹² в кожному штаті. Після отримання ліцензії будуть проводитися регулярні, раптові перевірки.

Акредитація закладу, що надає послуги догляду за дітьми. Акредитовані надавачі послуг по догляду за дитиною відповідають вищим стандартам якості, ніж вимоги ліцензування штатів. **Національна Асоціація Дітей Раннього Віку** (The National Association for the Education of Young Children (NAEYC))¹³ та **Національна Асоціація Сімейного Догляду за Дітьми** (National Association for Family Child Care (NAFCC))¹⁴ – це дві найбільші організації, що акредитують програми догляду за дітьми.

⁹ Staffing Needs [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org/providers/planning-for-success/staffing-needs/>.

¹⁰ The Council for Professional Recognition [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.cdacouncil.org>.

¹¹ Getting Your Business Licensed [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org/providers/opening-a-new-child-care-program/getting-your-business-licensed/>.

¹² State by State Resources for Families [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org/resources/map/>.

¹³ The National Association for the Education of Young Children [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.naeyc.org>.

¹⁴ The National Association for Family Child Care (NAFCC) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nafcc.org>.

Батьки мають право здійснювати контроль над якістю надання послуг по догляду за дитиною.¹⁵

Оплата послуг по догляду за дітьми. Існує цілий ряд програм допомоги по догляду за дитиною (**child care assistance**)¹⁶ для малозабезпечених сімей та сімей, які потребують допомоги. Місцеві агентства **Можливості та Напрямки Догляду за Дітьми** (Child Care Resource and Referral (CCR&R))¹⁷ надають інформацію стосовно умов отримання допомоги по догляду за дитиною. В багатьох штатах є програми, відповідно до яких частина вартості послуг по догляду за дитиною оплачується провайдеру державою. Найчастіше це **ваучерні програми** або **субсидійні програми**.¹⁸

Канада

У Канаді немає національної програми чи політики по догляду за дитиною чи дошкільної освіти. Федеральний уряд розробив тільки декілька програм, що стосуються сімей корінних жителів, військових і приїжджих сімей.

Кожна провінція/територія має власну законодавчу базу, що стосується питань догляду за дітьми та освіти, розробляє програми догляду за дітьми, встановлює вимоги дотримання стандартів, отримання ліцензій, здійснює моніторинг. Кожна провінція/територія має також власні механізми фінансування.

Типи догляду за дитиною.¹⁹ В Канаді розрізняють **регульовані та нерегульовані** послуги по догляду за дітьми. Кожна провінція і територія несе відповідальність за моніторинг і ліцензування **регульованих послуг** по догляду за дітьми відповідно до законодавства і нормативних актів провінції. В Канаді більша частина послуг по догляду за дитиною **не регулюється** (послуги надаються за рахунок нерегульованих домовленостей).

I. Регульовані послуги по догляду за дітьми:

1) Центри догляду за дитиною повного дня (full-day child care centres):

- **Обов'язкове отримання ліцензій** по всій території країни (у деяких регіонах приватні школи, релігійні школи, або інші установи, що працюють з маленькими дітьми, можуть бути звільнені від ліцензування).
- **Вимоги для отримання ліцензії** включають: розмір групи, співвідношення вихователь-діти, вимоги до персоналу, фізичний простір, харчування, час сну та ігор, здоров'я та безпека, вимоги ведення обліку (record keeping requirements).
- **Контролюються, регулярно перевіряються державними службовцями.**

2) Програми неповного дня (part-day programs):

¹⁵ Family Involvement [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org/providers/making-a-difference/family-involvement/>.

¹⁶ Child care assistance [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://mn.gov/dhs/people-we-serve/children-and-families/economic-assistance/child-care/>.

¹⁷ Child Care Resource and Referral [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org/about/child-care-resource-referral/>.

¹⁸ Paying for Child Care [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://childcareaware.org/families/paying-for-child-care/>.

¹⁹ Types of child care [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://findingqualitychildcare.ca/child-care-in-canada/types-of-child-care>.

- Включають в себе: **дитячі садки** (nursery schools), **дошкільні заклади** (preschools).
- Регулюються майже у всіх провінціях/територіях, шляхом видачі ліцензій.
- Реалізація не ліцензованих програм неповного дня дозволена в Саскачевані та Юконі.

3) **Програми шкільного віку** (school-age programs):

- Регулюються у всіх провінціях / територіях, як правило, для дітей віком до 12 років.
- Вимоги до програм шкільного віку різняться в залежності від провінції/території.
- Отримання ліцензій для дошкільних та післяшкільних програм є необов'язковим (в тому числі програми, які провадяться в шкільних приміщеннях).
- Не регулюються та не видаються ліцензії для літніх таборів (але в деяких провінціях/територіях можуть бути встановлені вимоги).

4) **Регульований сімейний догляд за дитиною/будинки по догляду за дитиною** (regulated family child care /home child care):

- Послуга надається групі дітей у власному будинку вихователя.
- Послуга пропонується в усіх провінціях/територіях.
- Вимоги, яким потрібно відповідати, включають: фізичне середовище, кількість дітей за віком, облік, харчування, здоров'я та безпека, та іноді навчання вихователів.
- У деяких провінціях регульовані сімейні будинки по догляду за дитиною перевіряються та контролюються державними службовцями, що здійснюють регулярні візити. В інших провінціях регулярні візити здійснюють агентства, що видають ліцензії та накладають санкції.
- В декількох провінціях є можливість отримання послуги "групового сімейного догляду за дитиною" – регульований догляд за дитиною в приватному будинку з двома вихователями і більшим числом дітей.
- У деяких провінціях сімейний догляд за дитиною швидше затверджений, аніж регульований.
- Більшість послуг сімейного догляду за дитиною не регулюється, не контролюється та не затверджується. Будинки по догляду за дитиною буде регулюватися в тому випадку, якщо буде перевищена максимальна кількість дітей, що доглядаються.

В системі освіти:

- **Дитячі садки** (kindergarten):

- Програми раннього дитинства надаються всім дітям, що досягли 5-річного віку, в усіх провінціях та територіях у форматі повного та неповного дня (6 провінцій/територій пропонують повний шкільний день для п'ятирічних дітей).
- В деяких регіонах доступні дитячі садки для 4-річних дітей. В Онтаріо дитячі садки доступні для всіх 4-річних дітей.

- Дитячий садок є частиною громадської шкільної системи, де відсутні батьківські збори (фінансові). Інколи дитячі садки функціонують при приватних школах.

II. Нерегульований догляд за дитиною.²⁰ Сюди відноситься нерегульований сімейний догляд за дитиною, вихователі, що надають свої послуги у власному домі або будинку батьків дитини. У провінціях та територіях відсутні положення, які б регулювали послуги догляду за дитиною у будинку батьків дитини. Для вихователів, що надають послуги у власному будинку, встановлено допустиме число дітей, які доглядаються у всіх провінціях/територіях. Вихователь нерегульованого сімейного догляду не потребує ліцензії, не перевіряється та не контролюється.

Створення приватних дошкільних навчальних закладів. Стартап в сфері догляду за дітьми.²¹ Для початку потрібно визначити тип закладу по догляду за дітьми: **центр по догляду за дітьми чи сімейний будинок по догляду за дітьми.** Вимоги до створення закладів різняться в залежності від провінції/території. Також є можливість самостійно заснувати бізнес або купити вже існуючий бізнес в сфері догляду за дітьми (наприклад франшиза). Для створення центрів необхідно отримати **ліцензію чи дозвіл** від уряду провінції/території або муніципального уряду.²² Деякі правила обумовлюють кількість дітей, що знаходитимуться під доглядом. Інші правила стосуються **перевезення дітей та охорони здоров'я і безпеки.** Засновник та персонал можуть бути зобов'язані **отримати щеплення або пройти навчання з надання першої допомоги.** В залежності від програми, яку буде реалізовувати заклад, та від нормативних актів конкретної провінції/території засновник та працівники можуть бути зобов'язані пройти сертифікацію.

Оплата послуг по догляду за дітьми.²³ Загалом, всі види послуг по догляду за дітьми в Канаді (за винятком провінції Квебек) в першу чергу оплачуються батьками. В деяких провінціях/територіях, місцевий уряд може частково покривати витрати по догляду за дитиною тільки регульованим провайдером. Оплата послуг по догляду за дитиною дуже часто є вищою, ніж навчання в університеті. Дитсадки платні й недешеві, хоча держава пропонує родинам **гнучку систему субсидій.**

Вартість послуг по догляду за дитиною, що регулюються, різна. Тариф залежить від **віку дитини, тривалості надання послуг (повний/неповний день).**

Всі провінції/території (за виключенням провінції Квебек) надають сім'ям з низьким доходом **субсидії.** У провінції Квебек уряд провінції напряму частково оплачує вартість послуг регульованим провайдером. У провінції Онтаріо субсидії надаються **муніципальним чи регіональним урядом.**

²⁰ Unregulated child care [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://findingqualitychildcare.ca/child-care-in-canada/unregulated-child-care>.

²¹ Child care start-up checklist [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://canadabusiness.ca/starting/checklists-and-guides-for-starting-a-business/child-care-start-up-checklist/>.

²² Permits and licences [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://canadabusiness.ca/government/permits-and-licences>.

²³ Who pays? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://findingqualitychildcare.ca/child-care-in-canada/who-pays-for-child-care>.

Оцінка якості послуг по догляду за дитиною.²⁴ В оцінці якості надання послуг по догляду за дітьми важливу роль відіграють батьки, особливо це стосується нерегульованих провайдерів. У регульованих центрах догляду за дитиною та сімейного догляду за дитиною уряди провінцій/територій відповідають за контроль, ліцензування, забезпечення відповідності нормативним вимогам. Дотримання вимог для отримання ліцензії ще не свідчить про високу якість послуг. Тож навіть у регульованому догляді за дитиною батьки мають повну відповідальність за з'ясування того, наскільки добре відбувається догляд за дитиною.²⁵

Загальні елементи якості:²⁶

- здоров'я, безпека, гігієна;
- харчування;
- доглянуте середовище, створене для дітей;
- достатня кількість співробітників;
- можливість проведення активних ігор, особливо на відкритому повітрі;
- можливість спокійного відпочинку;
- позитивна взаємодія з дорослими;
- сприяння емоційному зростанню;
- участь, підтримка і комунікація з батьками;
- Повага різноманітності і відмінності, гендерної рівності та інтеграції дітей з обмеженими можливостями.

Інформація стосовно відповідальних органів за ранній розвиток та навчання, за контроль та видачу ліцензій центрам та сімейним будинкам по догляду за дітьми, інформацію стосовно програм субсидій, вартості послуг по догляду за дитиною в розрізі провінцій та територій доступна на сайті **Finding quality childcare: A guide for parents in Canada**²⁷. Наприклад, територія **Юкон**²⁸: **Міністерство Охорони Здоров'я та Соціальних Послуг**²⁹ – послуги по догляду за дітьми; **Департамент освіти**³⁰ – відповідальний за дитячі садки; **Об'єднана Служба по догляду за дітьми**³¹ – відповідальна за контроль, ліцензування програм, адміністрування програм субсидювання. Інформація стосовно **субсидій** по догляду за дитиною міститься на сайті Міністерства Охорони Здоров'я та Соціальних Послуг.³² У центрах по догляду

²⁴ Who's responsible for child care? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://findingqualitychildcare.ca/child-care-in-canada/who-is-responsible>.

²⁵ What to look for - a checklist [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://findingqualitychildcare.ca/finding-child-care/what-to-look-for-a-checklist>.

²⁶ What is quality in early childhood education and care? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://findingqualitychildcare.ca/high-quality-child-care/what-is-quality>.

²⁷ Finding quality childcare: A guide for parents in Canada [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://findingqualitychildcare.ca/finding-child-care/child-care-in-each-province-and-territory>.

²⁸ Yukon [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://findingqualitychildcare.ca/yukon>.

²⁹ Ministry of Health and Social Services [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.hss.gov.yk.ca>.

³⁰ Department of Education [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.education.gov.yk.ca>.

³¹ Child care services [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.hss.gov.yk.ca/childcareunit.php>.

³² Child care subsidy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.hss.gov.yk.ca/childcaresubsidy.php>.

за дітьми **20% персоналу** повинні мати **2 і більше років** підготовки в розвитку дітей раннього віку, **30 % персоналу – принаймні 1 рік** підготовки, решта персоналу – мінімум **60 годин курсів** розвитку дітей раннього віку. Урядовий інспектор зобов'язаний проводити щорічні перевірки та від 2 до 4 раптових перевірок.

Великобританія

Догляд за дітьми у Великобританії³³ здійснюється державними та приватними установами. Переважають приватні заклади дошкільної освіти.

Типи догляду за дитиною.³⁴ У Великобританії є досить широкий спектр послуг по догляду за дітьми. Послуги догляду за дитиною можна поділити за часом: **повний/неповний день**. Також розрізняють **догляд за дитиною на дому** (home-based childcare) та **догляд за дитиною у спеціальних центрах** (centre-based care): ясла, дитячі садки, дошкільні заклади, дитячі центри та позашкільні клуби. Послуги догляду за дитиною на дому надаються **зареєстрованими нянями**.

Типи догляду за дітьми:

- 1) **Зареєстрована няні** (registered childminders):
 - доглядають за дитиною у власному будинку;
 - діяльність нянь регулюється і перевіряється **Офісом Стандартів в Освіті** (Office for Standards in Education (Ofsted))³⁵ в Англії, і **Інспекцією з Догляду та Соціальних Послуг** (CSSIW)³⁶ в Уельсі;
 - співвідношення персоналу до дітей **1:6** (від 3 до 5 років);
 - доглядають за дітьми різного віку;
 - гнучкий графік протягом року;
 - **обов'язкова** реєстрація в Ofsted, після підтвердження реєстрації Ofsted видає **сертифікат**;
 - повинні мати страховку та брати участь в регулярних навчаннях.
- Професійна Асоціація по Догляду за Дітьми та Перші Роки (PACEY)**³⁷ пропонує членство та страхування для зареєстрованих нянь;

- 2) **Няні** (nannies). Нянечка:

- доглядає за дитиною у домі батьків;
- працює по чітко визначеним годинам, що встановлюють батьки дитини;
- 81% нянь сертифіковані;
- можуть бути працевлаштовані чи само зайняті;
- реєстрація в Ofsted на вибір, але близько 71% зареєстровані;

³³ Child care in the United Kingdom [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Child_care_in_the_United_Kingdom.

³⁴ Types of childcare [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pacey.org.uk/parents/choosing-great-childcare/types-of-childcare/>.

³⁵ Ofsted [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gov.uk/government/organisations/ofsted>.

³⁶ CSSIW [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://cssiw.org.uk/?skip=1&lang=en>.

³⁷ Professional Association for Childcare and Early Years (PACEY) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pacey.org.uk>.

На відміну від зареєстрованих нянь, нянечка не зобов'язана реєструватися та не перевіряється, юридично не зобов'язана проходити спеціальну підготовку.

3) **Дошкільна освіта/яслі (nurseries):**

- догляд за дитиною в нежитлових приміщеннях;
- Ofsted проводить оцінку закладів;
- співвідношення персоналу до дітей варіюється від 1:3 до 1:8;
- догляд за дітьми віком до 5 років;
- обов'язкова реєстрація в Ofsted.

- **Денні дитячі ясла (day nurseries)**, доглядають за дітьми та навчають дітей віком від 3 місяців до 5 років. Працюють з понеділка по п'ятницю, з 8 години ранку до 6 години вечора, але деякі з них працюють довше. Більшість з них пропонують безкоштовні місця ранньої освіти, які доступні для 2-, 3- і 4-річних дітей. Більшість дитячих садків є **приватними**, створені при організаціях. Деякі роботодавці надають дитячі місця для своїх співробітників. Дитячі садки можуть розміщуватися в спеціально побудованих приміщеннях чи переобладнаних приміщеннях. Різні за розміром: від 20 до більш ніж 180 дитячих місць, з розподілом дітей за віком.

Таблиця 1

Співвідношення вихователь/діти

Співвідношення вихователь/діти в Англії	Співвідношення вихователь/діти в Уельсі
<ul style="list-style-type: none"> ❖ діти від народження до 2 років – 1:3; ❖ 2 роки – 1:4; ❖ 3 роки і більше – 1:13, де вихователь має кваліфікований статус вчителя (Qualified Teacher Status), статус професіонала ранніх років (Early Years Professional Status), чи статус вчителя ранніх років (Early Years Teacher status) працює безпосередньо з дітьми, або співвідношення 1:8, коли вихователь без статусів. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ діти до 2 років – 1:3; ❖ діти 2 років – 1:4; ❖ діти від 3 до 7 років – 1:8; ❖ діти від 8 до 11 років – 1:10.

Всі денні дитячі ясла повинні бути зареєстровані та перевіряються **Ofsted** в Англії та **CSSIW** в Уелсі.

- **Дитячі класи/дошкільна освіта (nursery classes)**. Деякі школи пропонують **дитячі класи**. Дитячі класи приймають дітей на навчальний рік, перш ніж вони підуть до школи. Дитячі класи є частиною шкільного закладу та перевіряються **Ofsted** чи **Estyn** інспекцією.

4) **Дитячі садки (pre-schools)**, надають ігрові та освітні заняття для дітей у віці від 2 до 5 років. Працюють в дві зміни: з 9 години до обіду та після обіду до 15:00. Дитячі садки цього типу найчастіше розташовуються в громадських місцях, таких як **церкви, садиби (village halls)**, тобто немає спеціально обладнаних приміщень. Всі дошкільні та дитячі садочки мають бути зареєстровані в **Ofsted** в Англії або в **CSSIW** в Уельсі (якщо він працює протягом двох годин або більше в день) і буде перевірятися ними.

5) **Циклічний догляд за дітьми** (wraparound childcare), батьки з дітьми шкільного віку часто потребують догляду за дитиною на початку шкільного дня, в кінці чи протягом вихідних. Такий догляд забезпечує ряд різних заходів від сніданку до післяшкільних клубів, вихідні схеми. Всі види післяшкільного догляду повинні бути зареєстровані.

6) **Догляд за дітьми інвалідами** (care for disabled children).

Професійна Асоціація по Догляду за Дитиною та Перші Роки (**the Professional Association for Childcare & Early Years**) пропагує та проводить якісну експертизу догляду за дітьми та надає необхідну інформацію для нянь і батьків.³⁸

Створення приватних дошкільних навчальних закладів.³⁹ Не залежно від типу закладу, бізнес повинен бути зареєстрованим в **Ofsted**, але до цього потрібно пройти перевірку **Службою розкриття та нерозголошення інформації** (Disclosure and Barring Service (DBS))⁴⁰, сюди входить перевірка кримінального минулого та теперішнього становища. Також потрібно заповнити буклет про стан здоров'я, в якому перерахувати всі проблеми зі здоров'ям та ліки, які вживаються. Для успішної реєстрації потрібно, щоб бізнес відповідав певним стандартам: навчання персоналу, розміри дитячих груп, пожежна безпека (якщо особа вирішила доглядати за дітьми в себе дома, то потрібно дозвіл на планування (planning permission)). Потрібно звернутися до місцевого **Департаменту з питань санітарного стану навколишнього середовища** (environmental health department), щоб забезпечити відповідність бізнесу вимогам з охорони здоров'я та безпеки. Процес реєстрації займає багато часу, принаймні **6 місяців** потрібно для перевірки особистих даних засновника та придатності до роботи з дітьми персоналу.⁴¹

Оплата за догляд за дитиною.⁴² У Великобританії вартість послуг по догляду за дитиною досить висока. У випадку якщо батьки користуються послугами зареєстрованих нянь чи закладів, є можливість отримати додаткову допомогу від держави. **Доступ до фінансової допомоги:**

- **Догляд за дитиною без сплати податку** (tax-free childcare), ініціатива уряду спрямована на допомогу родинам, що працюють. Відповідно до якої держава покриває **20% витрат** по догляду за дитиною - еквівалент базової ставки податку на прибуток, річний ліміт за дитину - **£2000, £4000** - якщо дитина інвалід. Схема доступна для дітей до 12 років, 17 років - якщо дитина інвалід.

- **Податкові кредити** (tax credits); Чим менший дохід, тим більший податковий кредит.

³⁸ What quality looks like [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pacey.org.uk/parents/what-quality-looks-like/>.

³⁹ Starting a nursery business: 5 simple steps [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://startups.co.uk/starting-a-nursery-business-5-simple-steps/>.

⁴⁰ DBS checks (previously CRB checks) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gov.uk/disclosure-barring-service-check/overview>.

⁴¹ How to start a nursery [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://startups.co.uk/how-to-start-a-day-nursery/3/>.

⁴² Paying for childcare [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pacey.org.uk/parents/choosing-great-childcare/paying-for-childcare/>.

- **Ваучери по догляду за дітьми (childcare vouchers)**⁴³. Багато роботодавців пропонують своїм працівникам **ваучери по догляду за дітьми**. Відповідно до цієї методики працівник та роботодавець не сплачують податок або внески до фонду соціального страхування, що дає можливість заощадити значну суму коштів щороку. Наприклад, працівник отримує за рік прибуток у розмірі £25 000 та хоче отримати **максимальне податкове та страхове звільнення**, що зменшить зарплату до £ 22084, і отримати вигоду £ 2916 в рік - ваучер по догляду за дитиною. Податок та страховий збір будуть вираховуватися з суми £ 22084. Щотижневі, щомісячні та річні розміри ваучера залежать від ставки податку.⁴⁴ **Ваучери** доступні до тих пір, поки батьки користуються **зареєстрованими чи затвердженими** послугами по догляду за дитиною. Ваучери можуть використовуватися для оплати послуг по догляду за дитиною у віці **до 15 років**. Адмініструванням системи ваучерів по догляду за дитиною займаються компанії, що діють від імені роботодавця і гарантують правильність платежів надавачу послуг по догляду за дитиною. Заощадження можна зробити на особу, а не на дитину.

Якщо роботодавець може надати ваучери працівникам, працівник повинен укласти договір з роботодавцем. Ваучери можуть використовуватися для оплати послуг по догляду за дітьми віком до 15 років та до 16 років - для дітей інвалідів. Ваучери використовуються для оплати догляду за дитиною на дому, в дитячих садках, яслах, шкільних клубках та тільки зареєстрованим надавачам послуг.

- **безкоштовні місця для освіти (free education places)**. Всі 3-річні і 4-річні діти в Англії і деякі 2-річні діти мають право на безкоштовні ранні навчальні заняття. Надається **15 безкоштовних годин** на тиждень, **38 тижнів** на рік.

- **пропозиції для дворічних (2-year-old offer)**. Безкоштовне раннє навчання для дітей віком 2 роки.

- **універсальний кредит (universal credit)**, новий, разовий платіж для осіб, які шукають роботу або отримують низький дохід.

Інформацію підготувала Валентина Головань,

аналітик ЄІДЦ

⁴³ Childcare vouchers [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pacey.org.uk/parents/choosing-great-childcare/paying-for-childcare/childcare-vouchers/>.

⁴⁴ Childcare vouchers: better off calculator [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gov.uk/childcare-vouchers-better-off-calculator>.